

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права та гуманітарних наук
Кафедра інформаційного права та юридичної
журналістики

08-04-38М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до організації практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«Журналістські розслідування регіональних проблем»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою
«Аналітична журналістика та комунікації»
спеціальності С7 «Журналістика»
денної і заочної форми навчання

Рекомендовано науково-методичною
радою з якості ННПГН
Протокол № 8 від 20.04.2026 р.

Рівне – 2026

Методичні вказівки до організації практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни **«Журналістські розслідування регіональних проблем»** для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Аналітична журналістика та комунікації» спеціальності С7 «Журналістика» денної і заочної форми навчання. [Електронне видання] / Мітчук О. А. – Рівне : НУВГП, 2026. – 37 с.

Укладач:

Мітчук О. А., доктор наук із соціальних комунікацій, професор, професор кафедри інформаційного права та юридичної журналістики.

Відповідальний за випуск: Мітчук О. А., доктор наук із соціальних комунікацій, професор, в.о. завідувача кафедри інформаційного права та юридичної журналістики.

Керівник групи забезпечення спеціальності С7 «Журналістика» ОПП «Аналітична журналістика та комунікації» Мітчук О. А.

© О. А. Мітчук, 2026

© НУВГП, 2026

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	6
1.1. Опис навчальної дисципліни	6
1.2. Тематика практичних занять	9
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	16
1.4. Критерії та шкала оцінювання	17
2. Плани практичних занять	24
3. Самостійна робота студентів	29
Рекомендована література	34

ПЕРЕДМОВА

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Журналістські розслідування регіональних проблем» розроблено з урахуванням сучасних вимог до підготовки фахівців у галузі журналістики та комунікацій, зокрема в контексті посилення ролі регіональних медіа у висвітленні суспільно значущих процесів на локальному рівні. Актуальність дисципліни зумовлена зростанням потреби у кваліфікованих журналістах, здатних здійснювати глибокі розслідування регіональних проблем, забезпечувати прозорість діяльності місцевих органів влади та сприяти розвитку демократичного суспільства.

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння теорії та практики журналістських розслідувань на локальному рівні, розвиток навичок виявлення, аналізу та інтерпретації соціально значущих регіональних проблем, а також опанування методів збору, перевірки та верифікації інформації з урахуванням етичних стандартів і правових норм журналістської діяльності.

Зміст методичних рекомендацій орієнтований на реалізацію ключових завдань дисципліни, серед яких: формування уявлення про специфіку журналістських розслідувань у контексті регіональної проблематики; опанування методів збору інформації (документальний аналіз, робота з відкритими реєстрами, інтерв'ювання, польові дослідження); розвиток навичок критичного мислення та фактчекінгу; застосування інструментів цифрової журналістики; формування здатності виявляти суспільно важливі теми на локальному рівні; оволодіння принципами побудови розслідувального матеріалу; ознайомлення з етичними стандартами та правовими аспектами журналістської діяльності; розвиток практичних

навичок підготовки та публікації розслідувальних матеріалів.

Методичні рекомендації передбачають поєднання теоретичного осмислення матеріалу з виконанням практичних завдань, орієнтованих на реальні кейси регіональної журналістики. Практичні заняття спрямовані на формування аналітичних і дослідницьких компетентностей, тоді як самостійна робота здобувачів передбачає поглиблене опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань та розробку власних журналістських розслідувань.

Запропонований підхід до організації навчального процесу сприяє формуванню професійної компетентності майбутніх журналістів-розслідувачів, здатних ефективно працювати з регіональною проблематикою, дотримуючись стандартів якості, достовірності та суспільної відповідальності журналістики.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1 Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Журналістські розслідування регіональних проблем» спрямована на комплексне вивчення теорії та практики розслідувальної журналістики у контексті локального медіасередовища. Дисципліна охоплює аналіз специфіки регіонального інформаційного простору, особливостей функціонування місцевих медіа, а також ролі журналістських розслідувань у виявленні та інтерпретації соціально значущих проблем на рівні територіальних громад. Основна увага приділяється дослідженню механізмів формування локального порядку денного, взаємодії медіа з органами місцевого самоврядування, бізнес-структурами та громадянським суспільством, а також аналізу процесів прийняття управлінських рішень у регіональному вимірі.

Важливим компонентом дисципліни є опанування методології журналістських розслідувань, зокрема методів збору, аналізу та верифікації інформації, роботи з відкритими реєстрами, документами, базами даних та польовими джерелами. Особливу увагу зосереджено на вивченні типових для регіонального рівня проблем – корупційних практик, неефективного використання бюджетних ресурсів, земельних і майнових конфліктів, екологічних та інфраструктурних викликів. Курс передбачає формування навичок критичного мислення, фактчекінгу, побудови доказової бази та логіки розслідувального матеріалу.

Окремий акцент зроблено на використанні сучасних цифрових інструментів у журналістських розслідуваннях, зокрема технологій OSINT, аналізу даних і мультимедійної візуалізації, що дозволяє підвищити ефективність

дослідження регіональних процесів. Також розглядаються правові та етичні аспекти діяльності журналіста-розслідувача в умовах локального середовища, включаючи питання доступу до публічної інформації, захисту джерел та протидії тиску з боку зацікавлених сторін.

Значна увага приділяється особливостям проведення журналістських розслідувань у кризових умовах, зокрема в контексті воєнних викликів, коли регіональна інформація набуває стратегічного значення, а діяльність журналіста потребує підвищеного рівня відповідальності, безпеки та професійної етики.

Оскільки навчальна дисципліна належить до вибіркового блоку, вона не формує самостійного комплексу компетентностей і програмних результатів навчання, а спрямована на їх поглиблення, розширення та прикладну конкретизацію відповідно до індивідуальної освітньої траєкторії здобувача.

Вивчення освітньої компоненти супроводжується підсиленням таких компетентностей та результатів навчання:

Інтегральна

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері журналістики.

Загальні

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні

СК01. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з теорії та історії журналістики, новітні технологічні досягнення для розв'язання задач дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері журналістики / медіаправа.

СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.

СК03. Здатність приймати ефективні рішення у сфері журналістики / медіаправа.

СК06. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі журналістики у широких та/або мультидисциплінарних контекстах за умов неповної або обмеженої інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності.

СК08. Здатність виконувати складні завдання і вирішувати складні проблеми в галузі медіаправа та медіабезпеки; виробляти ефективні рішення з використанням правового інструментарію.

Опанувавши дисципліну, здобувачі освіти поглиблюють такі результати навчання:

РН01. Приймати ефективні рішення з проблем журналістики в умовах невизначеності.

РН02. Аналізувати вплив технологій на розвиток журналістики.

РН03. Проводити збір, інтегрований аналіз та верифікацію інформації з різних джерел.

РН05. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у медіадіяльності.

РН06. Оцінювати достовірність інформації та ефективно її використовувати.

РН07. Дискутувати зі складних комунікаційних проблем і пропонувати рішення.

PH08. Використовувати передові методики дослідження медіасфери.

PH09. Проводити порівняльний аналіз медіасистем і нормативних практик.

PH12. Розробляти та реалізовувати дослідницькі й інноваційні проєкти.

PH14. Приймати рішення з позицій соціальної відповідальності та верховенства права.

За підсумками вивчення дисципліни формуються також соціальні навички (soft skills): здатність до критичного мислення, аргументованого відстоювання позиції, аналітичної інтерпретації інформації, ефективної комунікації, роботи в команді, адаптації до складних інформаційних умов, прийняття рішень у ситуаціях невизначеності та відповідального ставлення до професійної діяльності.

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин практичн і д.ф. з.ф.		К-сть годин самостійна робота д.ф. з.ф.	
		д.ф.	з.ф.	д.ф.	з.ф.
	МОДУЛЬ I				
1.	Тема 1. Теоретико-методологічні засади журналістських розслідувань регіональних проблем 1.1. Журналістське розслідування як вид суспільно значущої медіадіяльності.	4	1	12	16

<p>1.2. Регіональна проблематика як об'єкт журналістського аналізу.</p> <p>1.3. Методологічні підходи до вивчення локальних соціальних, політичних та економічних процесів.</p> <p>Література: Основна: 2, 3, 4, 5, 6; допоміжна: 2, 3, 5, 6, 7.</p>	<p>4</p> <p>1</p> <p>12</p> <p>16</p>
<p>2. Тема 2. Регіон як комунікаційний простір журналістського розслідування</p> <p>2.1. Специфіка регіону як середовища функціонування медіа.</p> <p>2.2. Локальна громада, органи влади та інституції як суб'єкти регіональної комунікації.</p> <p>2.3. Проблеми територіальної нерівності, децентралізації та локального розвитку в журналістських розслідуваннях.</p> <p>Література: Основна: 2, 3, 5, 6; допоміжна: 2, 3, 5, 6, 7.</p>	<p>4</p> <p>1</p> <p>12</p> <p>16</p>
<p>3. Тема 3. Типологія</p>	<p>4</p> <p>1</p> <p>12</p> <p>16</p>

**регіональних проблем у
практиці
журналістських
розслідувань**

3.1. Соціальні проблеми
регіонів: освіта,
медицина, зайнятість,
міграція.

3.2. Економічні проблеми
регіонів: бюджет,
комунальна власність,
земельні ресурси,
місцевий бізнес.

3.3. Екологічні,
інфраструктурні та
безпекові виклики на
локальному рівні.

Література:

Основна: 2, 3, 4, 5, 6;

допоміжна: 2, 3, 5, 6, 7.

4. **Тема 4. Джерельна база** 4 1 12 16

**журналістських
розслідувань
регіональних проблем**

4.1. Місцеві нормативні
акти, рішення органів
самоврядування,
регіональні програми та
звіти.

4.2. Відкриті реєстри,
локальні бази даних,
судові документи та
публічна інформація.

4.3. Місцеві експерти, активісти, посадовці, жителі громад як джерела інформації.

Література:

Основна: 2, 3, 4, 5, 6;

допоміжна: 2, 3, 5, 6, 7.

5.	Тема 5. Методи збору та перевірки інформації в регіональних журналістських розслідуваннях	4	1	12	18
	5.1. Польове дослідження регіональної проблеми: спостереження, виїзд на місце події, фіксація фактів.				
	5.2. Інтерв'ювання учасників локальних процесів та робота з чутливими джерелами.				
	5.3. Фактчекінг, верифікація даних і зіставлення локальних фактів із документальними доказами.				
	Література:				
	Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6;				
	Допоміжна: 2, 3, 5, 6, 7.				
	РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ I	20	6	60	82
	МОДУЛЬ II				

6.	<p>Тема 6. Правові та етичні засади журналістських розслідувань у регіонах</p> <p>6.1. Право на доступ до публічної інформації у діяльності місцевих органів влади.</p> <p>6.2. Правові ризики під час висвітлення корупційних, земельних, бюджетних і кадрових зловживань у регіонах.</p> <p>6.3. Етичні дилеми роботи журналіста в локальній спільноті: конфлікт інтересів, тиск, конфіденційність джерел.</p> <p>Література: Основна: 2, 3, 4, 5, 6; допоміжна: 2, 3, 5, 6, 7.</p>	4	2	12	18
7.	<p>Тема 7. Корупційні практики та зловживання як предмет регіональних журналістських розслідувань</p> <p>7.1. Розслідування у сфері місцевих бюджетів, тендерів і публічних закупівель.</p> <p>7.2. Земельні, будівельні та майнові конфлікти в</p>	4	1	12	18

регіональному вимірі.
7.3. Зловживання владою,
непрозорі кадрові
рішення та політичний
лобізм на місцевому
рівні.

Література:

Основна: 2, 3, 4, 5, 6;

допоміжна: 2, 3, 5, 6, 7.

8.	Тема 8. Цифрові інструменти дослідження регіональних проблем
8.1. OSINT-інструменти у виявленні регіональних зв'язків, власності та впливів.
8.2. Аналіз локальних даних, карт, геопросторової інформації та цифрових слідів.
8.3. Візуалізація регіональних проблем у мультимедійних розслідувальних матеріалах.
Література:
Основна: 2, 3, 4, 5, 6;
Допоміжна: 2, 3, 5, 6, 7.	4	1	12	16
9	Тема 9. Структура, жанрові моделі та	4	1	12	16

**нарративні стратегії
висвітлення
регіональних проблем**

9.1. Композиційна
побудова
журналістського
розслідування на
локальному матеріалі.

9.2. Доказова база,
аргументація та
інтерпретація
регіонального контексту.

9.3. Мультимедійні
формати подання
результатів
розслідування для
місцевої аудиторії.

Література:

Основна: 2, 3, 4, 5, 6;

Допоміжна: 2, 3, 5, 6, 7.

10	Тема 10. Практика підготовки журналістських розслідувань регіональних проблем	4	1	12	16
	10.1. Вибір теми розслідування з урахуванням актуальних потреб регіону та громади.				
	10.2. Розроблення плану розслідування, організація польової				

роботи та редакційний супровід.

10.3. Публікація, суспільний резонанс і вплив журналістського розслідування на локальні процеси.

Література:

Основна: 2, 3, 4, 5, 6;

Допоміжна: 2, 3, 5, 6, 7.

РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ II	20	6	48	84
РАЗОМ ВСЬОГО	40	12	120	166

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з освітньої компоненти проводиться за такими формами:

- оцінювання активності та роботи здобувачів освіти на лекціях;

- усне опитування на практичних заняттях або підготовка, презентація і обговорення укладеного та проаналізованого прикладного матеріалу;

- виконання контрольних або тематичнотворчих робіт та тестових завдань;

- участь в обговоренні проблемних питань / дискусія;

- використовуючи отримані навички практико-орієнтованого навчання крізь аналіз конкретних ситуацій (Case-study) аналітичні доповіді;

- виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів та тестових завдань.

Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- оцінювання роботи студента на лекціях;

- опитування на практичних заняттях;

- опрацювання завдань для самостійної роботи;
- написання модульних контролів.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що визначають ступінь компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни «Медіабезпека та інформаційне суспільство» є:

- дотримання зазначених дедлайнів виконання всіх видів навчально-професійної роботи, зазначених у робочій програмі навчальної дисципліни;

- аналіз теоретико-прикладної складової акумуляції знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;

- використання структурних характеристик тематичного діапазону, умов результативності медіа щодо пошуку, оброблення та аналізу інформації;

- використовувати основні поняття та принципи теоретико-методологічних засади журналістської діяльності (мислення, аналіз, синтез);

- вміння застосовувати теоретико-прикладні знання у професійній діяльності;

- вміння використовувати теоретико-прикладні навички аналізу інформаційного простору України щодо особливостей функціонування медіаправового та медіабезпечного середовища.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Відмінно
82-89 балів	Добре
74-81 балів	
64-73 балів	Задовільно
60-63 балів	
35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

Порядок оцінювання програмних результатів навчання/результатів навчання

Вид занять	Бали	Форма контролю
Поточна складова оцінювання		
МОДУЛЬ I		
<p>Практичне заняття 1. Теоретико-методологічні засади журналістських розслідувань регіональних проблем. Методичний акцент спрямовано на осмислення сутності журналістського розслідування як інструменту виявлення локально значущих проблем, опанування підходів до аналізу регіонального контексту та формування навичок ідентифікації проблемних зон у медіапросторі регіону. Передбачено роботу з науковими джерелами, аналіз прикладів розслідувань, виконання аналітичних вправ.</p>	6	Усна або письмова відповідь, дискусія щодо ролі розслідувань у регіональному розвитку, робота в малих групах.
<p>Практичне заняття 2. Аналіз регіону як об'єкта журналістського розслідування. Методичний акцент спрямовано на формування розуміння регіону як складної соціально-</p>	6	Аналітичні завдання, побудова карт проблем, презентація результатів, групова дискусія.

<p>комунікаційної системи, виявлення ключових акторів (влада, громада, бізнес) та аналіз локальних інформаційних потоків. Передбачено картування регіональних проблем і визначення їх медійного потенціалу.</p>		
<p>Практичне заняття 3. Типологія регіональних проблем у журналістських розслідуваннях. Методичний акцент спрямовано на класифікацію соціальних, економічних, екологічних та інфраструктурних проблем регіону, а також на визначення критеріїв їх суспільної значущості. Передбачено аналіз кейсів локальних розслідувань.</p>	6	<p>Письмові аналітичні завдання, обговорення кейсів, робота в групах.</p>
<p>Практичне заняття 4. Джерела інформації в регіональних журналістських розслідуваннях. Методичний акцент спрямовано на опанування навичок роботи з місцевими документами, відкритими реєстрами, рішеннями органів самоврядування та іншими джерелами регіональної інформації. Передбачено виконання практичних вправ із пошуку та аналізу даних.</p>	6	<p>Практичні завдання з пошуку інформації, усна або письмова відповідь, обговорення результатів.</p>

<p>Практичне заняття 5. Методи збору інформації у локальному журналістському розслідуванні. Методичний акцент спрямовано на відпрацювання польових методів (виїзд, спостереження), інтерв'ювання представників громади та посадовців, а також документування фактів. Передбачено моделювання ситуацій розслідування.</p>	6	Рольові ігри, моделювання інтерв'ю, письмові завдання, групова робота.
МОДУЛЬ II		
<p>Практичне заняття 6. Фактчекінг і верифікація даних у регіональному контексті. Методичний акцент спрямовано на формування навичок перевірки локальної інформації, зіставлення даних із різних джерел, виявлення маніпуляцій у регіональних медіа. Передбачено аналіз реальних прикладів.</p>	6	Аналітичні вправи, письмові завдання, дискусія, індивідуальна робота.
<p>Практичне заняття 7. Правові та етичні аспекти журналістських розслідувань у регіонах. Методичний акцент спрямовано на аналіз правових механізмів доступу до інформації, оцінку ризиків у роботі журналіста на</p>	6	Усна відповідь, аналіз кейсів, дискусія, робота в малих групах.

місцевому рівні та розгляд етичних дилем у взаємодії з громадою. Передбачено розбір ситуаційних кейсів.		
Практичне заняття 8. Використання цифрових інструментів у регіональних розслідуваннях. Методичний акцент спрямовано на опанування базових інструментів OSINT, аналіз локальних даних і візуалізацію результатів розслідування. Передбачено виконання практичних цифрових завдань.	6	Практичні вправи за комп'ютером, індивідуальні завдання, презентація результатів.
Практичне заняття 9. Побудова структури розслідувального матеріалу на регіональну тему. Методичний акцент спрямовано на формування навичок логічної організації матеріалу, побудови доказової бази та адаптації тексту до локальної аудиторії. Передбачено написання фрагментів розслідування.	6	Письмові роботи, взаємоаналіз текстів, обговорення, робота в парах.
Практичне заняття 10. Розробка та презентація журналістського розслідування регіональної проблеми. Методичний акцент спрямовано на інтеграцію набутих знань і навичок у процесі створення	6	Презентація проєкту, усний захист, експертне обговорення, оцінювання в групі.

власного розслідувального проекту з урахуванням специфіки регіону. Передбачено підготовку та захист проєктів.		
Усього поточна складова оцінювання:	60	
Підсумкова складова оцінювання		
<i>2.1 Модульний контроль №1</i>	20	<i>Тести</i>
<i>2.2 Модульний контроль №2</i>	20	<i>Тести</i>
Усього підсумкова складова оцінювання:	40	
РАЗОМ:	100	

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. Теоретико-методологічні засади журналістських розслідувань регіональних проблем

План

1.1. Сутність і функції журналістського розслідування.

1.2. Регіональна проблематика як об'єкт журналістського аналізу.

1.3. Методологічні підходи до дослідження локальних процесів.

Методичні рекомендації:

Опрацювати теоретичні підходи до визначення журналістського розслідування, визначити специфіку регіонального контексту. Здійснити первинний аналіз локальної проблеми з позицій журналістського дослідження.

Завдання для підготовки:

- опрацювати наукові джерела;
- визначити приклади регіональних проблем;
- підготувати короткий аналітичний опис обраної проблеми.

Форми роботи на практичному занятті:

усна відповідь, дискусія, аналітичні вправи, робота в групах.

ТЕМА 2. Регіон як об'єкт журналістського розслідування

План

2.1. Регіональний інформаційний простір: структура та особливості.

2.2. Суб'єкти локальної комунікації: влада, громада, бізнес.

2.3. Формування локального порядку денного.

Методичні рекомендації:

Проаналізувати структуру регіонального медіасередовища, визначити ключових акторів і їх вплив на інформаційні процеси.

Завдання для підготовки:

- дослідити медіапростір конкретного регіону;
- визначити ключові проблеми локального рівня;
- підготувати карту зацікавлених сторін.

Форми роботи на практичному занятті:

презентація результатів, дискусія, робота в групах.

ТЕМА 3. Типологія регіональних проблем у журналістських розслідуваннях

План

3.1. Соціальні та гуманітарні проблеми регіонів.

3.2. Економічні та бюджетні питання на місцевому рівні.

3.3. Екологічні та інфраструктурні виклики.

Методичні рекомендації:

Здійснити класифікацію регіональних проблем, визначити критерії їх суспільної значущості.

Завдання для підготовки:

- підібрати приклади розслідувань;
- класифікувати проблеми;
- обґрунтувати їх актуальність.

Форми роботи на практичному занятті:

аналітичні справи, дискусія, робота в групах.

ТЕМА 4. Джерела інформації в регіональних журналістських розслідуваннях

План

4.1. Місцеві документи та публічні дані.

4.2. Відкриті реєстри та цифрові ресурси.

4.3. Людські джерела інформації.

Методичні рекомендації:

Опрацювати способи пошуку та аналізу джерел регіональної інформації, визначити їх достовірність.

Завдання для підготовки:

- знайти приклади документів;
- проаналізувати відкриті реєстри;
- підготувати перелік джерел для розслідування.

Форми роботи на практичному занятті:

практичні вправи, усна відповідь, обговорення.

ТЕМА 5. Методи збору інформації у регіональних розслідуваннях

План

5.1. Польові методи дослідження.

5.2. Інтерв'ювання у локальному середовищі.

5.3. Документальний аналіз.

Методичні рекомендації:

Відпрацювати навички збору інформації у польових умовах та проведення інтерв'ю.

Завдання для підготовки:

- підготувати перелік запитань для інтерв'ю;
- описати сценарій польового дослідження;
- проаналізувати приклад інтерв'ю.

Форми роботи на практичному занятті:

рольові ігри, практичні вправи, робота в парах.

ТЕМА 6. Фактчекінг і верифікація інформації

План

6.1. Принципи перевірки інформації.

6.2. Методи верифікації даних.

6.3. Виявлення маніпуляцій.

Методичні рекомендації:

Здійснити аналіз достовірності інформації, навчитися виявляти фейки у регіональному контексті.

Завдання для підготовки:

- проаналізувати медіаматеріал;
- визначити недостовірні дані;
- підготувати висновки.

Форми роботи на практичному занятті:

аналітичні вправи, дискусія, індивідуальна робота.

ТЕМА 7. Правові та етичні аспекти розслідувань у регіонах

План

- 7.1. Доступ до публічної інформації.
- 7.2. Правові ризики журналіста.
- 7.3. Етичні стандарти роботи.

Методичні рекомендації:

Проаналізувати правові механізми роботи журналіста та етичні дилеми у регіональному середовищі.

Завдання для підготовки:

- опрацювати законодавчі акти;
- проаналізувати кейси;
- підготувати рекомендації.

Форми роботи на практичному занятті:

дискусія, аналіз кейсів, робота в групах.

ТЕМА 8. Цифрові інструменти журналістських розслідувань

План

- 8.1. OSINT у регіональних розслідуваннях.
- 8.2. Аналіз даних і баз.
- 8.3. Візуалізація інформації.

Методичні рекомендації:

Опанувати базові цифрові інструменти для аналізу регіональних даних.

Завдання для підготовки:

- знайти відкриті дані;
- виконати їх аналіз;

- підготувати візуалізацію.

Форми роботи на практичному занятті:

практична робота, презентація, індивідуальні завдання.

ТЕМА 9. Структура журналістського розслідування

План

9.1. Логіка побудови матеріалу.

9.2. Доказова база.

9.3. Наратив і подача інформації.

Методичні рекомендації:

Сформувати навички структурування розслідувального матеріалу.

Завдання для підготовки:

- проаналізувати текст;
- визначити його структуру;
- підготувати власний план матеріалу.

Форми роботи на практичному занятті:

письмові завдання, обговорення, робота в парах.

ТЕМА 10. Підготовка журналістського розслідування регіональної проблеми

План

10.1. Вибір теми та планування.

10.2. Збір і аналіз матеріалу.

10.3. Презентація результатів.

Методичні рекомендації:

Інтегрувати набуті знання у створенні власного розслідування.

Завдання для підготовки:

- обрати тему;
- підготувати матеріали;
- оформити розслідування.

Форми роботи на практичному занятті:

презентація, захист проєкту, обговорення.

3. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота передбачає виконання комплексу взаємопов'язаних завдань дослідницького та аналітичного характеру:

- підготовка аналітичних оглядів наукових джерел із проблематики журналістських розслідувань;
- здійснення аналізу регіонального медіапростору та виявлення актуальних проблем;
- формування та обґрунтування теми журналістського розслідування;
- пошук, систематизація та критична оцінка джерел інформації (документи, реєстри, відкриті дані, експертні оцінки);
- розроблення плану (дослідницького дизайну) журналістського розслідування;
- проведення фактчекінгу та верифікації зібраної інформації;
- аналіз правових і етичних аспектів обраної теми;
- підготовка структурованого розслідувального матеріалу з урахуванням логіки викладу та доказової бази;
- створення елементів візуалізації даних (за потреби);
- підготовка підсумкового індивідуального проєкту журналістського розслідування.

Умови виконання самостійної роботи

- самостійна робота виконується відповідно до тематичного плану дисципліни та у визначені терміни;
- усі завдання мають виконуватися на основі актуальних і достовірних джерел інформації з

обов'язковим дотриманням принципів академічної доброчесності;

– аналітичні матеріали повинні мати чітку структуру, логіку викладу, аргументовані висновки та посилання на використані джерела;

– практичні завдання (аналіз, верифікація, побудова розслідування) мають базуватися на реальних або максимально наближених до реальності регіональних кейсах;

– підсумкове завдання передбачає підготовку індивідуального журналістського розслідування, яке має відповідати професійним стандартам (достовірність, точність, баланс думок, доказовість);

– результати самостійної роботи можуть представлятися у формі аналітичних звітів, есе, презентацій, медіатекстів або мультимедійних проєктів;

– оцінювання здійснюється з урахуванням повноти виконання завдань, рівня аналітичності, самостійності мислення, якості аргументації та дотримання етичних і професійних стандартів журналістики.

ТЕМА 1. Теоретико-методологічні засади журналістських розслідувань регіональних проблем

- ✓ здійснити теоретико-аналітичний огляд наукових підходів до визначення журналістського розслідування (класичні, критичні, інституційні);
- ✓ охарактеризувати специфіку регіонального виміру розслідувальної журналістики як підсистеми медіакомунікацій;

- ✓ підготувати аналітичне есе щодо функцій журналістських розслідувань у процесах соціального контролю на локальному рівні.

ТЕМА 2. Регіон як соціокомунікаційна система журналістського розслідування

- ✓ здійснити комплексний аналіз регіону як комунікаційного простору (структура медіа, інформаційні потоки, рівень відкритості);
- ✓ ідентифікувати ключових акторів локальної взаємодії (органи влади, бізнес, громадські організації, медіа) та проаналізувати їхні інтереси;
- ✓ розробити аналітичну модель взаємодії суб'єктів у контексті конкретної регіональної проблеми.

ТЕМА 3. Типологія та індикатори регіональних проблем

- ✓ здійснити типологізацію регіональних проблем із використанням міждисциплінарних підходів (соціологічного, економічного, політичного);
- ✓ визначити індикатори суспільної значущості проблеми (масштаб, вплив, публічний резонанс, рівень інституційної реакції);
- ✓ підготувати аналітичну записку щодо обґрунтування актуальності обраної теми розслідування.

ТЕМА 4. Джерельна база журналістських розслідувань у регіональному контексті

- ✓ провести системний аналіз доступних джерел інформації (нормативні акти, бюджети, тендери, судові рішення, реєстри);

- ✓ оцінити рівень відкритості та достовірності локальних інформаційних ресурсів;
- ✓ сформувати структуровану джерельну базу для обраного журналістського розслідування.

ТЕМА 5. Методи збору інформації в журналістських розслідуваннях регіональних проблем

- ✓ розробити методологічний план збору інформації (поєднання якісних і кількісних методів);
- ✓ обґрунтувати доцільність застосування польових досліджень, інтерв'ювання та документального аналізу;
- ✓ змодельювати дослідницький дизайн журналістського розслідування з урахуванням регіональної специфіки.

ТЕМА 6. Фактчекінг і верифікація інформації у регіональних розслідуваннях

- ✓ здійснити критичний аналіз достовірності локального медіаматеріалу;
- ✓ застосувати інструменти верифікації для перевірки даних із різних джерел;
- ✓ підготувати аналітичний звіт із виявленням маніпулятивних практик або інформаційних викривлень.

ТЕМА 7. Правові та етичні виміри журналістських розслідувань у регіонах

- ✓ проаналізувати нормативно-правову базу, що регулює доступ до публічної інформації та діяльність журналістів;
- ✓ здійснити експертний розбір кейсів правових конфліктів у регіональних розслідуваннях;

- ✓ обґрунтувати етичні межі журналістського втручання у локальні соціальні процеси.

ТЕМА 8. Цифрові інструменти та аналітика даних у регіональних розслідуваннях

- ✓ здійснити аналіз можливостей OSINT у дослідженні регіональних зв'язків та структур власності;
- ✓ опрацювати відкриті дані (бюджети, тендери, реєстри) з метою виявлення закономірностей;
- ✓ розробити базову візуалізацію даних як елемент доказової бази розслідування.

ТЕМА 9. Структурно-нарративна організація журналістського розслідування

- ✓ здійснити структурно-композиційний аналіз розслідувального матеріалу;
- ✓ визначити логіку аргументації та способи представлення доказів;
- ✓ розробити детальний план власного журналістського розслідування з урахуванням регіонального контексту.

ТЕМА 10. Проектування та реалізація журналістського розслідування регіональної проблеми

- ✓ сформулювати тему, мету, гіпотезу та дослідницькі запитання розслідування;
- ✓ здійснити збір, систематизацію та аналітичну інтерпретацію матеріалу;
- ✓ підготувати завершений журналістський продукт (текстовий або мультимедійний) із дотриманням професійних стандартів та етичних норм.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Mitchuk O., Haidur N. The Concept of «Communication» in the System of Social Communications. *Образ*. 2021. Вип. 47. С. 68–71.
2. Аньєс І. Підручник із журналістики: пишемо для газет. Київ : Києво-Могилянська академія, 2013. 544 с.
3. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика / Б. Бель та ін. Київ, 2013. 190 с. URL: <https://irrp.org.ua/wp-content/uploads/2013/12/verstka.pdf> (дата звернення: 17.04.2026).
4. Гарачковська О. Жанри журналістики в системі друкованих ЗМІ : навч. посіб. Київ, 2019. 344 с.
5. Гороховський О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи : практ. посіб. Дніпро : ЛІРА, 2017. 133 с.
6. Джолос О. В. Компетентність та ідентифікація експертів у контексті дотримання стандартів збалансованості та достовірності інформації. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2019. Т. 1 (74). С. 38–45.
7. Збройний конфлікт у термінах / Д. Дуцик та ін. Київ, 2019. 90 с.
8. Кросмедіа: контент, технології, перспективи : монографія / В. В. Різун та ін. ; за заг. ред. В. Е. Шевченко. Київ : Київ. ун-т, 2018. 319 с.
9. Кулеба Д. Війна за реальність. Як перемагати у світі фейків, правд і спільнот. Київ : Книголав, 2019. 381 с.
10. Мітчук О. А. Права людини і професійні права журналістів, медіа працівників. *Актуальні питання соціальних комунікацій*. 2018. Вип. 4. С. 35–40.

Допоміжна література:

1. Аркуша Л. І. Журналістська та оперативно-розшукова діяльність: особливості співвідношення. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.). Одеса : Гельветика, 2021. Т. 2. С. 270–273.
2. Журналістське розслідування : навчальний посібник для початківців / О. С. Хоменок та ін. ; за заг. ред. О. Хоменка. Мелітополь, 2008. 182 с.
3. Зражевська Н. Теорія медій та суспільства. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. 192 с.
4. Ла Рош В. фон. Вступ до практичної журналістики : навч. посіб. / за заг. ред. В. Ф. Іванова, А. Коль. Київ : Академія Української Преси, 2005. 229 с.
5. Мас-медіа у термінах і визначеннях / уклад. Ю. В. Бондар. Київ, 2005. 224 с.
6. Мітчук О. А. Аналітична стаття на сторінках регіональної преси: тематика та жанрові різновиди (за матеріалами рівненських газет). *Актуальні питання соціальних комунікацій*. 2019. Вип. 6. С. 35–40.
7. Мітчук О. А. Висвітлення аналітичного контенту у регіональних медіях (за матеріалами рівненських газет). *Актуальні питання соціальних комунікацій*. 2020. Вип. 6. С. 35–40.
8. Мітчук О. А., Харкевич Н. В., Прокопець В. Е. *Медіабезпека та інформаційне суспільство* : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2026. 190 с.
9. Павлова О. Ю., Тормахова А. М. Візуальні практики та комунікація : курс лекцій. Київ : Київ. ун-т, 2018. 223 с.
10. Харкевич Н. В., Мітчук О. А. Аналітична журналістика : навч. посіб. Київ : КУБГ, 2025. 130 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Академія української преси. URL: <http://www.aup.com.ua> (дата звернення: 19.02.2020).
2. Інститут масової інформації. Офіційний сайт. URL: <https://imi.org.ua/> (дата звернення: 21.08.2025).
3. Національна спілка журналістів України. URL: <https://nsju.org/> (дата звернення: 19.02.2025).
4. Закон України «Про медіа». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення: 19.02.2025).
5. Закон України «Про реформування державних і комунальних друкованих медіа». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/917-19> (дата звернення: 19.02.2025).
6. Закон України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 19.02.2025).
7. Закон України «Про державну таємницю». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3855-12> (дата звернення: 19.02.2025).
8. Закон України «Про доступ до публічної інформації». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> (дата звернення: 19.02.2025).
9. Закон України «Про інформацію». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 19.02.2025).
10. Закон України «Про авторське право і суміжні права». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення: 19.02.2025).
11. FAKE OFF. URL: <http://fakeoff.org/uk> (дата звернення: 19.02.2025).

12. Детектор медіа. URL: <http://detector.media> (дата звернення: 19.02.2025).
13. MediaLiteracy. URL: <http://www.medialiteracy.org.ua> (дата звернення: 18.06.2025).
14. MediaSapiens. URL: <http://osvita.mediasapiens.ua> (дата звернення: 18.06.2025).
15. StopFake. URL: <http://www.stopfake.org> (дата звернення: 18.06.2025).